

4

Igazság és Élet

2017. 4. szám **FOLYÓIRAT A LELKIPÁSZTORI ÉS**
október-december **NEVELŐI MUNKA SZÁMÁRA**

Ajánlás	578
Igetanulmányok.....	581
Kazuáliák.....	740
Kitekintés	815

Advent 4. vasárnapja

2017. december 24.

Isten ígéreteinek beteljesedése Krisztusban

Textus: 2Korinthus 1,18–22

1. Amit a textusról tudni kell – exegetikai/kortörténeti megértés

Textusunk eredeti környezetében nem az advent témájához kapcsolódva fordul elő, azonban az Isten ígéreteiről szóló fontos üzenete miatt számunkra adventi textussá válhat. Pál apostol alapította a korinthusi gyülekezetet (1Kor 3,1–10), azonban a közösségben többen ellene fordultak, és Pálnak a 2Korinthus jelentős részében az apostolsága védelmében kell írnia.¹ A levél elején a gyülekezet szenvedések között is átélt vigasztalásáért ad hálát, és 1,15-től az utazási terveit említi, amelyeket meg kellett változtatnia (lásd még: 1Kor 16,5–7).² 2Korinthus 1,23-ból megtudjuk, hogy éppen a gyülekezet iránti „kíméletből” nem ment el hamarabb hozzájuk. Terve megváltoztatását némelyek valószínűleg az apostol megbízhatatlansága jelének tekintették, és ez alapján is támadták Pált. 1,17-ben három kérdésben fogalmazza meg azt, ami a támadók véleménye lehetett, a harmadik kérdésben előforduló „igen” és „nem” kifejezések kulcsszavakként szerepelnek textusunk első felében (1,18–20).

1,23-tól (a 2. fejezetbe is átnyúlva) az apostol a korinthusiakhoz menetele (illetve annak késlekedése) témáját folytatja, ezért 1,18–22 egy önálló szakasznak tekinthető.³ Az apostol érvelésének logikáját így rekonstruálhatjuk: 1. ti korinthusiak kétségbe vonjátok a szavahihetőségemet az utazási terveim megváltoztatása miatt; 2. pedig a tervem okkal változott meg, nem pedig könnyelműségből – apostolként semmit nem teszek csupán emberi módon tervezve; 3. megbízhatóságomat az apostoli igehirdetés megbízható volta alapján kellene elfogadnotok; 4. apostoli igehirdetésem megbízhatósága pedig a megbízó Úr, Isten Fia megbízhatóságából ered; 5. Isten Fia nem csak úgy véletlenül jött el, hanem benne

¹ A kutatók a levelet a „nem vitatottan” páli levelek közé sorolják. A második Korinthusi levél az apostol legszemélyesebb hangú levelei közé tartozik. A levél bevezetéstani tudnivalóhoz lásd pl.: BALLA: Az újszövetségi iratok története, 199–205; CARSON–MOO: Bevezetés az Újszövetségbe, 411–449.

² Pál kétszer is megváltoztatta tervét, mert 1Kor 16,5–7 szerint először csak egy korinthusi utat tervezett, a macedóniai látogatása utáni időre, míg 2Kor 1,15–16 szerint kétszer is el akart utazni Korinthusba. Azonban a megvalósult korinthusi látogatása során a korinthusiak annyira ellenségesen viselkedtek iránta, hogy a második odautazását mégis elhalasztotta (erre utal 2Kor 1,23 és 2,1 – valamint az első látogatás szomorú élményeire utal a „sok könnyhullatással” írt levél, ami nagy valószínűséggel nem maradt fenn az Újszövetségben). A megváltoztatott útitervekhez lásd: MARTIN: 2 Corinthians, 159–160; a „könnyhullatással” írt levél bevezetéstani kérdéséhez lásd: BALLA: Az újszövetségi iratok története, 204.

³ BARNETT (The Second Epistle to the Corinthians, 104) szerint 1,18–22 a fő gondolatmenethez képest „látszólagos elágazás” („*apparent digression*”), mert valójában ezzel is azt a védekezését folytatja az apostol, amit 1,12-ben elkezdett.

Isten, az Atya ígéretei valósultak meg. A szakasz fő tétele: „Istennek minden ígéretére őbenne van az igen” (1,20a).⁴

Az apostol Isten színe előtti felelősséggel, szinte egy eskü-formulával megerősítve („Isten a tanúm”⁵) írja, hogy igehirdetése nem kétértelmű: nála az „igen” nem fordul át „nem”-be (18). Pál nem magányos igehirdető: ő egy közösség tagja, ezért igehirdető társaival együtt, velük összhangban tesz bizonysgot. Szilvánusz (a Szilász név másik alakja) és Timóteus is együtt hirdették vele az Igét Korinthusban (19. v.; vö. ApCsel 15,40–16,3; 18,5; ez is lehet az egyik oka annak, hogy Timóteus e levél társküldője is: 2Kor 1,1). Isten Fia, Krisztus Jézus (a Messiás Jézus) szintén nem volt „igen” is és „nem” is egyszerre (vö. Jézus tanításával is a Hegyi Beszédben: Mt 5,37; lásd még: Jak 5,12). Krisztus megváltó munkája dicsőíti Istent, ezért a Krisztusban beteljesedő ígéretekre a gyülekezet is „áment” mond (2Kor 1,20).⁶ Krisztus megváltó műve – és annak a gyülekezet általi dicsőítése – elválaszthatatlan a Szentlélek ajándékától (21–22. v.). A Szentlélek fogja vezetni a gyülekezetet (benne minden egyes hívő embert) egész életében. A „zálog” képe előre mutat Krisztus visszajövetelére: a Lélek vezet és őrzi meg a hit útján Krisztus követőit az Úr Jézus visszajövedele napjáig (1,14) – e kép eszkatológiai vonatkozása is megerősíti, hogy adventi üzenetként olvashatjuk textusunkat.⁷

Az ἐπαγγελία („ígéret”) főnév 52-szer fordul elő az Úsz-ben, ebből 26-szor a páli levelekben (igei rokona, ἐπαγγέλομαι, „megígérni”, 15-ször fordul elő az Úsz-ben, ebből 5-ször Pálnál).⁸ A főnév utalhat magára a tényre, hogy Isten ígér, de gyakran az ígéret tárgyára utal: arra, amit Isten megígér. Maga a főnév az evangéliumokban csak Lk 24,49-ben fordul elő: Jézus mondja menny-

⁴ GUTHRIE (2 Corinthians, 110) szépen írja, hogy Pál érvelése azt akarja kifejezni, hogy „bár a missziója, döntései, életvitele és így szavai sem tökéletesek, azonban mindezek annyira Isten jelleme szilárd alapján állnak, és így annyira összhangban vannak Isten evangéliumával, hogy Pál a legnagyobb bizonyossággal szólhat meg a szavai és elkötelezettsége megbízhatósága felől.”

⁵ Szó szerint: „hű az Isten”; lásd KÁLVIN (A második Korinthusi levél magyarázata, 31) megjegyzését Pál ezen kifejezésével kapcsolatban: „Esküjében is összeköti Isten igazságát a tanítása igazságával, mintha azt mondaná: amilyen hű és igazmondó Isten, olyan biztos és erős az én igehirdetésem igazsága”. KRUSE (The Second Epistle of Paul to the Corinthians, 74) felhívja a figyelmet arra, hogy Pál „meglehetősen gyakran használ esküt a leveleiben (vö. Róm 1,9; Gal 1,20; 2Kor 1,23; 11,10.31; Fil 1,8; 1Thessz 2,5.10)”, ami azt mutatja, hogy Mt 5,33–37 jézusi ígét az ősgyülekezet nem az eskü teljes tiltásaként értette, hanem „az eskü nem megfelelő használata kritikájaként”. KRUSE ugyanitt megjegyzi, hogy Mt 26,63 szerint Jézus is kész volt arra, hogy akár „eskü alá helyezze magát, amikor a főpap kérdésére válaszolt”. GUTHRIE (2 Corinthians, 109) szerint a ὅτι („hogy”) kötőszó jelenléte is azt erősíti meg, hogy 2Kor 1,18-ban Pál kifejezése egy eskünek felel meg.

⁶ KÁLVIN (A második Korinthusi levél magyarázata, 34) erről így ír 1,20 magyarázatánál, azt a szövegváltozatot fogadva el a variánsok közül, amire a RÚF 2014 szövege is épül: „Ugyanis Pál figyelmezteti a korinthusiakat kötelességükre, hogy a maguk ámenjével válaszoljanak, miután Isten tiszta igazságát megismerhették”.

⁷ Lásd pl. THRALL (Second Epistle to the Corinthians I., 158) összefoglaló megjegyzését: Pál itt megerősíti, hogy a korinthusiak a Lélek ajándékában „megkapták az előlegét a megígért üdvösségnek, ami a Parúziában éri el a teljességét.”

⁸ Az „ígéret” szó Biblián kívüli és bibliai előfordulásaihoz lásd: HOFFMANN: Promise, 68–74 (az előfordulások számadatai a 68. oldalon).

bemenetele előtt a Szentlélekre utalva, hogy elküldi atyja „ígéretét”. Azonban a „beteljesedés” hangsúlyozása az evangéliumokban (különösen Máténál) a főnév előfordulása nélkül is azt üzeni, hogy Istennek sok ószövetségi ígérete teljesedett be Jézusban, illetve a vele kapcsolatos eseményekben. Az „ígéret”, „megígérni” szavak néhány főbb előfordulása Pálnál: Róm 4,13–14,21; 15,8; 2Kor 7,1; Gal 3,14.16.18.21–22;⁹ Ef 1,13; 2,12; 3,6; Tit 1,2. Ezek közül érdemes kiemelni azon helyeket (Gal 3,14; Ef 1,13), ahol a Szentlélek az ígéret tárgya, mert textusunkban is fontos szerepe van az ígéretek kapcsán a Szentléleknek. Isten ígéretei azért is bizonyosak Pál apostol szerint, mert Isten „pecsétjével el is jegyzett minket, és a Lélek zálogát adta szívünkbe” (2Kor 1,22; a „zálog” kifejezés és a pecséttel megjelölés motívuma szerepel Ef 1,13–14-ben is).

A „zálog” kifejezés textusunkban az ἀρραβών fordítása. Ez a görög szó a Biblián kívüli szövegekben – a kereskedelmi nyelvben – a következő értelemben fordul elő: „foglaló”, „előleg”.¹⁰ Az Úsz-ben átvitt értelemben szerepel, mindig a Szentlélekkel kapcsolatban. A kifejezés fő üzenete az, hogy Isten már adott valamit, de még ajándéka nagy része hátra van, és ez az előleg egyben garancia, biztosíték arra is, hogy Isten a hátralévő nagyobb részt is meg fogja adni. A Szentlélek kitöltött a Krisztusban hívők szívébe (2Kor 1,22), és Isten, aki a Lelket adta megtérésünkkor, maga őriz meg a Lélek vezetése által Krisztus visszajöveteléig, a teljes üdvösség elnyeréséig (lásd még 2Kor 5,5-ben: „Isten ... a Lélek zálogát adta nekünk”; és Ef 1, 13–14-ben: „a megígért Szentlélekkel, örökségünk zálogával”).

A „pecsét” motívuma is a bizonyosságot fejezi ki, de emellett a „tulajdon” üzenetét is hordozza: Isten „pecsétjével el is jegyzett minket” (a görögben ezt egy ige participiumi alakja fejezi ki 2Kor 1,22-ben: σφραγισάμενος), tehát Isten a maga tulajdonaként jelölte meg a Krisztusban hívő embereket. E kép még azt is jelentheti, hogy Isten a végső ítéletkor is a maga tulajdonaként fogja megvédeni, megőrizni az övéit.¹¹

2. A perikópa megértése – teológiai összefüggések feltárása

Az ígéret témája miatt textusunk megszólalhat mai gyülekezeteinkben advent 4. vasárnapján (ami idén „szenteste” napja is). A textusszerűség fontos kívánalma miatt e versek kapcsán Isten ígéretei és azok Jézusban való beteljesedése legyen az igehirdetés fő témája. Egy gyűjtőfogalommal 1,20-ban Isten „minden” ígéretére történik utalás, ezért röviden érdemes áttekinteni Isten ó- és újszövetségi

⁹ Ehhez lásd BALLA: Pál apostol levele a Galáciabeliekhez, 149–159.

¹⁰ Lásd pl. SCHMELLER: Der erste Brief an die Korinther I., 114–115.

¹¹ SCHMELLER (Der erste Brief an die Korinther I., 114) is említi ezt az eszkatológiai értelmezési lehetőséget, de ő is a „tulajdon”, az Istenhez tartozás üzenetét emeli ki: „Pált és címzettjeit világosan Isten tulajdonaként kell azonosítani, és ők egyedül Isten uralma alatt állnak”. Megjegyezzük, hogy a kutatók között nincs egyetértés abban, hogy a pecséttel megjelölés motívuma hordoz-e ilyen eszkatológiai üzenetet is ebben a versben – pl. MARTIN (2 Corinthians, 164) vitatja ezt, és szerinte e képnek a Jel 7,2–8 szakaszban van eszkatológiai értelme.

ígéreteit – különös tekintettel a Jézus Krisztusban beteljesedett vagy majdan beteljesedő ígéretekre.

Az ősatyáknak tett ígéretek között is megjelenik már a „népek” (az Izráelen kívüli, „pogány” népek) számára Istentől adandó „áldás” (pl. 1Móz 12,1–3). Az Ószövetségben egyetlen helyen megtaláljuk az „új szövetség” kifejezést is, Isten ígérete részeként (Jer 31,31–34). Isten népének az „új lélek” ígérete adatik Ez 36,26–27 szerint az Úr Lelke, és ez a Lélek megelevenítő csodára képes (Ez 37,1–14). Az Úr „szenvedő szolgálja” Ézsaiás könyvében hordozhat „kollektív” értelmet is, azonban az nyilvánvaló, hogy az első keresztyének Jézusban látták beteljesedve ezen ígéretek is (lásd pl. Ézs 53 egyes részleteivel kapcsolatban ApCsel 8,30–35-öt, és a 35. versben Fülöp „Írás”-magyarázatát: „az Írásnak ebből a helyéből kiindulva hirdette neki Jézust”).

A számos ószövetségi messiási ígélet közül itt most csak a 110. Zsoltárt említjük, amelynek 1. verséből a „jobb kéz” felől ülés motívuma Jézussal kapcsolatban többször előfordul az Újszövetségben (pl. Mt 22,41–46; ApCsel 2,33–36); a Zsolt 110,4-ből a melkisédeki papság motívuma pedig nagy hangsúllyal jelenik meg a Zsidókhoz írt levélben (Zsid 5,6.10; 7,1–3.15–16).

Az Apostolok cselekedeteiről írott könyvben az apostolok igehirdetésében gyakran megjelenik az ígéretek és azok beteljesedésének motívuma. Konkrét textusok megjelölése nélkül, átfogó értelemben találkozunk azzal a bizonyásgtétellel, hogy Jézusról szólnak „az Írások”, a mózesi törvények, a próféták és a zsoltárok (pl. ApCsel 13,23.32–41; 17,3; 18,28; 26,6–9.22–23). Ezzel Jézus Írásértelmezésének is megfeleltek (lásd pl. Lk 24,25–27.44–49). Ezekben a szakaszokban ismételten megjelenik két fő motívum: Krisztus szenvedése és feltámadása.

Isten legfőbb ígérete az ember számára az üdvösség, és mivel a bűnös ember megmentése csak Isten Fia megváltó halála és feltámadása által lehetséges, ezért Isten ígéretei beteljesedésének is a fő helye a Krisztus-esemény: az ő testet öltése (pl. Mt 1,23; Lk 2,25–35; Jn 1,14–18), megváltást szerző halála (pl. ApCsel 2,22–23) és feltámadása (pl. ApCsel 2,24–32). Ezt az üzenetet (az evangéliumot) a Szentlélek érteti meg az emberrel, ezért a Szentlélek is fontos tartalma Isten ígéreteinek (pl. ApCsel 2,33). Összefoglaló kifejezéssel Pál apostol ezt nevezi meg Isten ígérete fő tartalmaként: „az örök élet reménysége” (Tit 1,2).

A „Szenháromság” szó ugyan nem fordul elő a Bibliában, azonban több olyan szentírási hely van, ahol egymás közelségében jelenik meg az Atya Istenre, Jézusra és a Szentlélekre utalás. A második Korinthusi levél végén találjuk a Szenháromságra utalásnak talán az egyik legnyilvánvalóbb bibliai példáját (13,13 – istentiszteleteink végén a liturgiánkban innen idézzük az áldó formulát). Bizonyára nem véletlen, hogy ezen levél elején, éppen jelen textusunkban is így ír Pál Istenről: mi Őt dicsőítjük Atyaként, Ő erősít meg minket Krisztusban, a Fiúban, és Ő adja szívünkbe a Szentlélek „zálogát” (1,20–22).¹² Adventben is a

¹² GUTHRIE (2 Corinthians, 115–116) helyesen jegyzi meg, hogy a „Lélek záloga” kifejezésben a birto-
kos eset mellérendelést fejez ki („*is appositional*”), tehát az egyik kifejezés magyarázza a másikat: a zálog

Szentháromság Isten munkáját csodálhatjuk: Isten elküldte Fiát testben közénk az embervilágba, és Lelke által tudjuk meglátni Jézusban a Megváltót, üdvösségünk megadóóját (lásd pl. az agg Simeon történetében: Lk 2,25–32).

3. Prédikációvázlat

Bevezetés: Idén advent negyedik vasárnapja egyben szenteste napja is. Mivel a karácsony üzeneteit a szentestei és karácsonyi ünnepi istentiszteleteinken szólatatjuk meg, e vasárnap délelőtti istentiszteletünkön még hadd szóljon hozzánk az Ige adventi üzenete. Lekciónk az első adventbe vezet bennünket, textusunk pedig ma hadd váljon adventi textussá amiatt, hogy fő üzenete: Istennek Krisztusban beteljesedő ígéretei.

3.1. Isten Fia nem lett „igen”-né is meg „nem”-mé is

A korinthusi levélben csak itt olvassuk az apostol e hitvallását, az őskeresztyén hitvallást: Jézus Krisztus az „Isten Fia”. A Szentháromság titkaiba pillanthatunk be itt. Istent nem ismerhetnénk meg, ha Ő magát nem jelentette volna ki Fiában. Jézus megszületése ünnepére készülünk, első eljövetele, „adventje” ünnepére, ami lehetővé tette, hogy Istent megismerjük: aki Jézust látja, látja az Atyát (Jn 14,9). Jézus nem hagy bennünket kétségben az Atya akarata felől. Isten „igen”-t mondott az emberre, ezért küldte el Fiát az ember megváltására a világba. „Mert megjelent Isten üdvözítő kegyelme minden embernek” (Tit 2,11). Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2,4). Mindenki, aki hallja és hittel megragadja ezt az evangéliumot, Istentől bűnbocsánatot, kegyelmet, örök életet kap. Jézus neve is erre a bűnbocsánatra, szabadításra utal lekiónk szerint (Mt 1,21).

3.2. Istennek minden ígéretere Jézusban van az igen

Istennek sokféle ígérete van. Vannak egyes embereknek a személyes életére vonatkozó ígéretei, és vannak az ő népének szóló, üdvtörténeti ígéretei is. Már az ősatyáknak is adott ígéreteket, sok ószövetségi próféta által is – lekiónk is megemlít egyet: Ézs 7,14, „Immánuél”; „Velünk az Isten” – ez is Jézusban teljesedett be (Mt 1,23; Jézus azt ígérte az evangélium végén is, hogy minden napon velünk marad: Mt 28,20 – Jézusban Isten mindenkor velünk van). Istennek vannak olyan ígéretei, amelyek csak a világ végén teljesednek be, de azok is csak Jézushoz kötöten, Jézusban teljesednek majd be – Isten minden ígéretere Jézusban van az „igen”. De Istennek a mi megváltásunkra, üdvösségünk megszerzésére vonatkozó legdöntőbb ígéretei már Jézus földi életében, halálában, feltámadásában, Lelke kitöltésében beteljesedtek. Adventben az üdvtörténet nagy eseményeire, az előttünk álló „ünnepes félévre” is előre tekintünk, és megerősödünk abban, hogy Jézusban, mint Megváltóunkban hiszünk, és ezért – egyedül az

maga a Lélek. Nem arról van tehát szó, hogy a Lélekből csak egy keveset kapnánk meg először, hanem a Szentlélek beköltözik a megtéréskor a hívő ember szívébe, és benne élve „garantálja” (zálogként biztosítja), hogy a hívő ember meg is fogja kapni az örök élet teljes örökségét. – MARTIN (2 Corinthians, 165) megjegyzi, hogy e versek „implicit” módon a Szentháromság „munkamegosztására” utalhatnak.

Ő érdeméért – üdvbizonyosságunk van. Isten legfőbb ígérete a mi üdvösségünk, örök életünk (Tit 1,2). Isten ezt erősítette meg számunkra Jézus eljövételében, egész munkásságában.

3.3. Jézus által mondunk áment Isten dicsőségére

Az Isten ígéreteit Jézusban beteljesedni látó, Jézus Krisztusban hívő ember csak egy választ adhat Isten ajándékaira: Istent dicsőíti. Ezt teszi az egész életével, amelyet Isten Lelke ural és irányít, és ezt teszi istentiszteleten imádsággal, Isten akaratára „ámen” mondásával. De még erre is csak Krisztus által képes a hívő ember: „általa (Krisztus által) mondunk áment Isten dicsőségére”.

A Szentháromság Isten eláraszt bennünket áldásaival. Ilyen áldása a hívek közötti közösség: „veletek együtt” (21. v.) – Isten Pált a korinthusiakkal együtt erősítette meg Krisztusban. Krisztus erre az egységre tud elvezetni: még az apostolt sokszor támadó, szavaiban kételkedő korinthusiakat is elvezette a benne való hitben megerősödésre, és így helyreállította az apostol iránti bizalmukat is. Az apostol egész élete nyitott könyv – ha terveit megváltoztatta, arra bizonyára a misszió ügye készítette, és nem az ő megbízhatatlansága. Krisztusban egység, egymás iránti bizalom jellemzi a gyülekezetet – ebben is erősödünk meg az ideai adventben is.

Isten az Ő Lelkét (Krisztus Lelkét) adja szívünkbe megtérésünkkel, és ez a Lélek naponként vezet a Krisztus-követés útján, el egészen a végső beteljesedésig. Már most bizonyosságot ad a kegyelem, az örök élet felől – ezzel a reménységgel, terheket elhordozni tudó erővel járhatunk a jelenben. Istenéi vagyunk, rajtunk van a pecsétje. Ő igénybe vesz az Ő szolgálatára, és alkalmassá is tesz e szolgálatra: „felken”, ahogy egykor a királyokat, papokat és prófétákat is felkenete. Így részesített bennünket is a „Felkent” („Krisztus”) Jézus szolgálataiban (Heidelbergi Káté 31. és 32. kérdés-felelet).¹³ Textusunk szerint első renden a róla való bizonyágtétel szolgálatába von be bennünket (2Kor 1,18–19).

Befejezés: A mai – az ideai utolsó adventi – vasárnapon erősödünk meg Isten ígéreteiben. Isten ígéretei Krisztushoz kötöttek, ezért aki Jézusban hisz, az bizonyos lehet az örök élete felől. Készüljünk megszentelődő, a Lélek vezetésére nyitott élettel Isten üdvtörténeti ajándékai megünneplésére, életünkbe fogadására az előttünk álló karácsonyi ünnepekben és az ünnepek félév során is.

4. Példák, képek, szemelvények

Isten ígéreteire és azok beteljesedésére idézhetünk bibliai példákat (lásd az 1. és 2. pontnál).

¹³ Több magyarázó is hangsúlyozza, hogy a „felken” ige 2Kor 1,21-ben a görög nyelvben rokona a Krisztus tulajdonnévnek, és az apostol szándékosan használhatta itt ezen igét, mert ezzel is a keresztyén embernek az ő Megváltó Krisztusával való szoros kapcsolatára utalt (lásd pl.: MARTIN: 2 Corinthians, 164). SEIFRID (The Second Letter to the Corinthians, 67) így ír erről: „az apostol 'felkenetése' őt és az ő küldetését is azonosítja Krisztussal, a 'Felkenttel' (Christos-szal).”

5. További szempontok az istentisztelet alakításához

Lekció: Mt 1,18–25

A lekcóra az ígehirdetésben a karácsonyt megelőző, „adventi” tartalma miatt is utalhatunk: József és Mária jegyessége (1,18), Mária tisztasága (1,19–20), József engedelmessége (1,24–25); és külön kiemelhetjük a lekcó „ígéret-beteljesedés” tartalmat hordozó részletét is (1,21–23).

Énekek: RÉ 301; 303; 308; 312.

Imádság (vázlat):

Adjunk hálát azért, hogy Isten már beteljesítette a megváltásunkra vonatkozó ígéreteit Jézus Krisztus közénk jövedele, élete, halála és feltámadása által. Adjunk hálát az evangélium hűséges hirdetőiért, az apostolokért, és azokért is, akik napjainkban is sok támadás, üldözés ellenére állhatatosan, áldozatkészen végzik e szolgálatot.

Valljuk meg félelmeinket, amelyek akkor kísértenek meg bennünket, amikor mások kétségbe vonják Krisztushoz való hűségünket, szavahihetőségünket. Valljuk meg gyengeségeinket az evangélium vállalása terén: azt, hogy túl sokat adunk másoknak rólunk alkotott véleményére; másoknak akarunk tetszeni, nem pedig egyedül Istennek.

Hívjuk segítségül Isten Szent Lelkét, hogy erősítsen meg Krisztusba vetett hitünkben, Isten ígéretei beteljesedése felőli bizonyosságunkban. Kérjük, hogy Isten Lelke munkálja szívünkben és életünkben a Krisztus-követésben való hűséget. Hívjuk be családi életünkbe a közelgő ünnepekben is: hadd uralja Krisztus – az Ő Lelke által – egész életünket. Várjuk Krisztus visszajövetelét, és éljünk a jelen feladatai között az Ő erejével!

6. Felhasznált és ajánlott irodalom

BALLA P.: *Az újszövetségi iratok története. Bevezetési alternatívák* (második, átdolgozott kiadás), Budapest, Károli Egyetemi Kiadó, 2008.

BALLA P.: *Pál apostol levele a Galáciabeliekhez. Kommentár bevezetéssel és exkurzusokkal*, Budapest, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009.

BARNETT, P.: *The Second Epistle to the Corinthians* (NICNT), Grand Rapids, Michigan/Cambridge, U. K., Eerdmans, 1997.

CARSON, D. A. – MOO, D. J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*, Budapest, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2007.

GUTHRIE, G. H.: *2 Corinthians* (BECNT), Grand Rapids, Michigan, Baker Academic, 2015.

HOFFMANN, E.: Promise, in: Brown, C. et. al. (ed.): *The New International Dictionary of New Testament Theology*, (NIDNTT Volume 3), Carlisle, Cumbria, U. K., The Paternoster Press, (Revised Edition) 1992, 68–74.

KÁLVIN, J.: *A második Korinthusi levél magyarázata* (REK Új Folyam 9), Budapest, Kálvin János Kiadó, 2015.

KRUSE, C. G.: *The Second Epistle of Paul to the Corinthians. An Introduction and Commentary* (Tyn-dale), Leicester, Inter-Varsity Press 1987 (reprinted 2002).

MARTIN, R. P.: *2 Corinthians* (WBC 40), Grand Rapids, MI, Zondervan, 2014.

SCHMELLER, TH.: *Der zweite Brief an die Korinther. Teilband 1, 2Kor 1,1–7,4* (EKK VIII/1), Neukirchen-Vluyn, Neukirchener Theologie/Patmos Verlag, 2010.

2Korinthus 1,18–22

- SEIFRID, M. A.: *The Second Letter to the Corinthians* (PNTC), Grand Rapids, MI/Cambridge, U. K., Eerdmans/Apollos, 2014.
- THRALL, M. E.: *A Critical and Exegetical Commentary on the Second Epistle to the Corinthians. Volume I, Introduction and Commentary on II Corinthians I–VII* (ICC), London/New York, T & T Clark International, 2004.

Dr. Balla Péter (Budapest)